

INLICHTINGEN
SAMENVATTING

(ISAM)

8/74

Sectie : L2

Nr. : L2/0964/K-74

's-Gravenhage, 7 augustus 1

INLICHTINGENSAMENVATTING

(ISAM 8/74)

	Aantal blz. :	Class
I - CURRENT INTELLIGENCE DEEL I	14	[REDACTED]
DEEL II	11	[REDACTED]
II - WIJZIGINGEN IN DE SLAGORDE VAN DE WP LSK	8	[REDACTED]
III - HET SA-3 GROND-LUCHT GELEIDE WAPENSYSTEEM	54	[REDACTED]
IV - DE SU EN DE KWESTIE CYPRUS	7	ONGECI
V - AKTIVITEITEN OOSTDUITSE INLICHTINGENDIENSTEN	9	[REDACTED]
IV - ANTI NAVO AKTIVITEITEN	10	[REDACTED]

De ISAM is een nationaal inlichtingendokument, dat dienovereenkomstig dient te worden beveiligd.

De inhoud mag niet:

- a. ter inzage worden gegeven aan buitenlanders;
- b. met buitenlanders in diskussie worden gebracht;
- c. worden gekopieerd,

dan nadat daartoe vooraf toestemming is verleend door het Hoofd van de Luchtmacht Inlichtingendienst.

[REDACTED]

VERZENDLIJST

behorende bij

INLICHTINGENSAMENVATTING Nr. 8/74

<u>AAN:</u>	<u>EX.NR.:</u>	
Chef Staf (Luchtmacht) v/d Inspecteur Generaal der Krijgsmacht	1	1)
Voorzitter van het Comité Verenigde Chefs van Staven	2	1)
C- CTL	3	
C- Vlb. Soesterberg	4	
C- Vlb. Leeuwarden	5	
C- Vlb. Deelen	6	
C- Vlb. Volkel	7	
C- Vlb. Eindhoven	8	
C- Vlb. Twenthe	9	
C- Vlb. Gilze-Rijen	10	
C- NS Den Helder	11	
C- 1eGGW	12	
C- 2e GGW	13	
C- 3e GGW	14	
C- 4e GGW	15	
C- 5e GGW	16	
C- GTMGW	17	
C- CRC/SOC	18	
C- MVV Groep	19	
C- 1 LK t.a.v. C- ASOC	20	
C- CLO	21	t/m 23 2
C- LIMOS	24	2
C- LETS)	25	2
C- KKSJ)		
Directeur Luchtmachtstafschool	26	2
Lumat [REDACTED]	27	1) 2
LuLaMarat [REDACTED]	28	1) 2
LuLaMarat [REDACTED]	29	1) 2
Malumat [REDACTED]	30	1) 2
Lumat [REDACTED]	31	1) 2
LaLumat [REDACTED]	32	1) 2
LaLumat [REDACTED]	33	1) 2
LuLamat [REDACTED]	34	1) 2
LaLuMarat [REDACTED]	35	1) 2
LaLuMarat [REDACTED]	36	1) 2
<u>I.a.a.:</u>		
Voorzitter v/h Comité Verenigde Inlichtingendiensten Nederland	37	
Hoofd MARID	38	
Hoofd LAMID	39	
Hoofd IDB t.a.v. Lu-Liaison Officier	40	
OOP/KLu	41	
DMLu	42	
HPMV d.t.v. VCS	43	
NMR-Neth. SHAPE t.a.v. Maj. [REDACTED]	44	
NAK-Neth. AFCENT t.a.v. Maj. [REDACTED]	45	
NAK-2ATAF t.a.v. Lt-Kol. [REDACTED]	46	
C- 1LVG	47	

INTERN

INTERN:

EX.NR.:

Plv. Secretaris-Generaal KLu	48	1)
BDL - Plv. CLS - Sous-Chef	49	
Hoofd Sectie L1, L4, L5 en L6 (ter circulatie)	50	1)
Hoofd Sectie L3	51	
Hoofd Sectie L2	52	
L2-Bibliotheek	53	
HL2b	54	
Reserve	55	

-
- 1) ter info, daarna retour L2a.
 - 2) zonder Hoofdstuk I deel II.
 - 3) ex. 21 en 22 ter info daarna retour L2a

IV - DE SU EN DE KWESTIE CYPRUS

1. In februari 1974 schrijft het Russische regeringsblad "Izvestia", dat terroristen van de illegale EOKA-B, de organisatie van de overleden generaal Grivas, de gewapende strijd tegen de regering Makarios weer voortzetten. De herleving van hun activiteiten is gericht tegen de hervatting van de besprekingen tussen de vertegenwoordigers van de Griekse en Turkse woongemeenschappen op Cyprus.

2. Op 15 april 1974 spreekt Radio Moskou in een Turkse uitzending voor Cyprus van "NATO-pogingen de voortgang van de gesprekken tussen de Griekse en Turkse volksdelen op Cyprus te belemmeren". De pers van sommige NATO-landen, zo wordt opgemerkt, wordt de idee om het Cyprus-vraagstuk op "federale basis" op te lossen gepropageerd. Tegen dit denkbeeld wordt door de regering van Cyprus geheel begrijpelijk en terecht, aldus Moskou, stelling genomen, o.a. bij monde van de Cyprische vertegenwoordiger bij de VN, omdat dit denkbeeld strijdig is met het beginsel van een onafhankelijk, integraal en soeverein Cyprus. Intussen heeft evenwel na de gebeurtenissen op Cyprus en het aftreden van Nicos Sampson de waarnemend-president Glafkos Clerides m.b.t. de toekomstige status van het eiland verklaard, dat Cyprus een onafhankelijke staat "federaal of anderszins" moet blijven. Naar verluidt zou zelfs Ezekias Papaioannou, de secretaris-generaal van de Cypriotische CP, bereid zijn met Clerides "program" in te stemmen, voorshands dan in afwijking van de tot toe door Moskou gevolgde lijn, omdat juist de idee van een deling van Cyprus de Sovjets tot nu toe beslist onwelkom was.

3. Op 15 mei 1974 vraagt Radio Moskou aandacht voor een gesprek van president Makarios met een Moskouse correspondent. In dit vraaggesprek werd door Makarios tegen de achtergrond van de Midden-Oosten problematiek "onze politiek van niet-gebondenheid" bijdrage aan de vrede in deze gevoelige regio genoemd. Hij verklaart "Ware Cyprus de politiek van niet-gebondenheid niet toegedaan, dan zou de situatie in deze naastgelegen regio slechter zijn geweest".

Over de betrekkingen

Over de betrekkingen tussen Cyprus en de SU merkte Makarios op: "De ontwikkeling van de betrekkingen tussen Cyprus en de SU heeft een stabiel karakter en onze beide landen zijn door stevige vriendschapsbanden verbonden. Het volk van Cyprus waardeert de steun van de SU in zijn strijd het bestaan te garanderen van een onafhankelijke verenigde en soevereine staat. Deze steun heeft onze banden van vriendschap nog nauwer doen worden en vertegenwoordigt voor Cyprus een bron van inspiratie bij ons verzet tegen buitenlandse druk en dreiging. Ik ben blij dat de solidariteit van de SU met Cyprus bevestigd werd bij het jongste bezoek van Andrei Gromyko aan ons eiland. Ik ben daar dankbaar voor".

4. Op 3 juni 1974 meldt Radio Boedapest dat de Britse militaire autoriteiten voor de eerste maal hebben toegegeven dat de Britse vliegbases op Cyprus bij NATO-oefeningen in het Middellandse Zeegebied betrokken zijn.

5. Op 4 juni bericht Radio Moskou, dat de CP van Cyprus, de pro-Moskouise AKEL, het belang van de intercommunale besprekingen als de enige correcte manier om de kwestie Cyprus tot een oplossing te brengen onderstreept. AKEL, zo meldt Moskou en kennelijk wordt die opvatting door Moskou gedeeld, stelt zich op het standpunt dat "als de intercommunale besprekingen op Cyprus mislukken en niet worden voortgezet, de kans bestaat dat er andere besprekingen zullen volgen. Maar deze besprekingen zullen dan niet meer tussen Cyprioten plaatsvinden, de voornaamste deelnemers zouden geen Cyprioten meer zijn. AKEL stelt zich op het standpunt dat niet buitenlanders, maar Cyprioten de toekomst van Cyprus moeten bepalen. De vijanden van Cyprus menen dat zij alleen onder omstandigheden van onlusten en botsingen tussen de twee gemeenschappen hun eigenmachtige plannen tegen Cyprus kunnen volvoeren, plannen om aan de onafhankelijkheid en soevereiniteit een eind te maken, president Makarios ten val te brengen, Cyprus aan de NATO te binden en een fascistische diktatuur te vestigen die de belangen van het volk van Cyprus schaadt".

6. Op 8 juni 1974

6. Op 8 juni 1974 brengt Radio Moskou een commentaar van Vladimir Sjmarow over de terroristische activiteit op Cyprus van de EOKA-B organisatie: "Optredend als de betaalde agenten van de NATO zijn de reaktionairen (Enosis-aanhangers) er voornamelijk om uit president Makarios van zijn post te verwijderen, omdat de regering die hij leidt een blokvrije politiek voert en een vreedzame oplossing van het Cyprus-probleem door de Grieks- en Turks-cyprioten zelf voorstaat. Deze politieke lijn gaat in tegen de doelstellingen van de Atlantische strategen, die al geruime tijd plannen koesteren om Cyprus te verslinden en het Cyprische grondgebied tot hun militair-strategisch bruggehoofd in het Nabije Oosten en de Middellandse Zee te maken. De huidige gebeurtenissen op Cyprus bevestigen de aanwezigheid van een plan de republiek Cyprus te liquideren. Wat de initiatiefnemers beogen is duidelijk met steun van reaktionaire krachten in het land chaos en anarchie verwekken en een voorwendsel creëren voor NATO's openlijke en gewapende inmenging in de interne aangelegenheden van de staat".

7. Op 12 juni 1974 meldt Moskou dat "Cyprus vijandig gezien krachten NATO-posities op het eiland versterken". Gezegd wordt dat het militaire commando van de VS dat deelneemt aan de opruiming van het Suez-kanaal eenheden van de Amerikaanse luchtmacht en marine, afkomstig van de Iwojima helikopter carrier, op de Britse bases Akrotiri en Dikelia hebben gestationeerd. Amerikaanse radiostations op Cyprus dienen "imperialistische NATO-kringen" en worden op Cyprus vaak spionagecentra genoemd. Ondanks al die "intriges" blijft de jonge staat Cyprus onder leiding van Makarios zich inzetten voor versterking van de onafhankelijkheid door maatregelen te nemen om aan de illegale activiteiten van EOKA-B een einde te maken en de zuivering van de Nationale Garde van officieren uit Griekenland door te voeren, die "tegen de belangen van de staat Cyprus handelen".

8. Een week later schrijft commentator V. Drobkow in de "Prawda" (18 juni) dat achter de terroristen van EOKA-B "aggressieve NATO-krachten en de Atheense militaire junta" staan, welke hun plannen om het blokvrije Cyprus te maken tot NATO's "niet tot zij te brengen vliegdekschip" in de Middellandse Zee niet hebben opgevoerd.

9. Op 5 juli

9. Op 5 juli noemt Moskou -- in een kommentaar van N. Bragin over de voorbereiding van een staatsgreep om president Makarios te verdrijven - de "organisatoren van de samenzwering tegen de vrijheid en onafhankelijkheid van Cyprus" uit het NATO-kamp afkomstig. In de Moskou-kommentaren die nu gaan volgen wordt vooral het gerechtvaardigd karakter van de Makarios-eis aan de Griekse premier Gizikis om de Griekse officieren in de Nationale Garde terug te roepen belicht. De EOKA-leiders, heet het opnieuw, opereren "op bevelen uit NATO-kringen", met name in de Griekse militaire junta en handelen derhalve als "NATO-agenten".

10. Met betrekking tot de positie van de CP van Cyprus, AKEL, wordt uiteraard onderstreept dat zij zich in deze strijd om de onafhankelijkheid van Cyprus achter Makarios opstelt. Voorts wordt medegedeeld dat AKEL, ter verdere consolidering van de Cyprische onafhankelijkheid, zich op haar laatste congres tegen de aanwezigheid van Britse militaire bases op het eiland heeft uitgesproken. Ook op dit punt is het onderstrepen van de belangen van AKEL ongetwijfeld een onderstrepen van de strategische belangen van de SU. In de perceptie van de naderende dreiging dat het eiland een "operatieterrein voor de NATO" wordt, hecht Moskou (evenzo AKEL) alle belang aan de hervatting van de intercommunale besprekingen (de dialoog tussen Clerides en de Turks-Cypriotische vice-president Denktasj), omdat alleen op die wijze de "plannen van de imperialistische samenzweerders" verijdeld kunnen worden, die de kwestie Cyprus achter de rug van de Cyprioten om wensen "op te lossen". Wordt dus al door de SU het beginsel van de onafhankelijkheid van Cyprus als een norm van het internationaal recht principieel hoog gehouden, dan natuurlijk vooral omdat het principe niet abstrakt is, maar hier voor haar een strategisch belang van de eerste orde vertegenwoordigt.

11. Toen de staatsgreep op 15 juli j.l. eenmaal een feit was geworden, was de teneur in de Russische berichtgeving door de nogal rechtlijnige evolutie natuurlijk reeds bepaald en kwam geheel in het verlengde te liggen van de zoëven besproken voorafgaande periode.

Op 16 juli

Op 16 juli maakte het persbureau Tass een verklaring bekend van plv. secretaris-generaal van AKEL, Andreas Fantis, die "op het ogenblik Moskou bezoekt" en die aldaar (zonder de reserve die de Russen zich volgens de regels der kunst nu toch in zeker opzicht voelden te moeten opleggen) de staatsgreep aan het brein van de CIA en NATO's meest reaktionaire kringen ontsproten verklaarde. Overigens wordt ook in de verklaring van de Sovjet-regering van juli 1974 opgemerkt, dat er "alle reden is de zich thans in de wereld vormende mening dat de staatsgreep in feite op touw werd door bepaalde NATO-kringen juist te achten". Een formulering nie zonder raffinement.

12. Het kan voorzeker niet verbazen dat in de officiële ver-
ringen van de Sovjet-regering n.a.v. de gebeurtenissen op Cyprus
het verlangen overheerst naar een herstel van de status quo ante
voornaamste doelstelling van de Sovjet-politiek jegens Cyprus is
streven naar handhaving van de onafhankelijkheid en territoriale
integriteit. De zin van de onvoorwaardelijke Sovjet-steun voor d
"wettig gekozen" president Makarios was er altijd in gelegen om
Griekse druk voor aansluiting van het eiland bij Griekenland en
Turkse streven naar een federaal Cyprus zoveel mogelijk te weers
Immers een Cyprus dat ondergeschikt zou worden aan één van deze
lidstaten zou de Westerse invloed over het eiland slechts doen v
breiden. De Cypriotische "blokvrijheid", de officiële politiek v
jonge onafhankelijke staat, is Moskou vanzelfsprekend in militai
strategisch opzicht welgevallig. In de steun voor Makarios werd
wordt die politieke kracht aangemoedigd, die de Westelijke milit
presentie op het eiland zo beperkt mogelijk wenst te houden.

13. Daarenboven biedt een neutrale, niet-gebonden regering v
de pro-Moskouse CP van Cyprus betere kansen om te floreren. De A
(progressieve partij van het werkende volk van Cyprus), welke ir
jaar 1970 bij de parlementsverkiezingen 40% van het Grieks-Cypri
tische stemmental verwierf, is de best georganiseerde en meest g
disciplineerde politieke beweging op het eiland. Men moet aannen
dat de Sovjets tenminste de hoop koesteren dat deze CP eens rege
verantwoordelijkheid zal dragen of aan de macht zal komen. AKEL

Moskou

Moskou (dat op Cyprus een grotere ambassade dan te Teheran, Kairo of Beiroet heeft, welke als Moskou's belangrijkste communicatie - en intelligencecentrum voor het Midden Oosten fungeert) reeds dienstbaar bij het bewerkstelligen van een meer linkse koers van de regering Makarios en bij het verstrekken van intelligencemateriaal betreffende het eiland. Makarios heeft de steun van AKEL verwelkomd. In 1972 verklaarde de aartsbisschop: "Er wordt beweerd dat het communisme op Cyprus de laatste jaren meer aanhang heeft gekregen. Ik ben van oordeel dat dit niet het geval is. Ik moet ook zeggen dat het communisme in Cyprus een eigen karakter heeft. Alle leden van de links georiënteerde partij AKEL worden communisten genoemd. Het zijn echter geen communisten in de ware zin des woords, daar een grote meerderheid onder hen gelovig is en niets weet over de materialistische theorieën van het communisme".

14. Een ander Sovjet-belang in de kwestie Cyprus is altijd geweest de Grieks-Turkse spanningen met betrekking tot het eiland uit te buiten om de betrekkingen met Ankara te verbeteren. In de afgelopen jaren is vanwege Turkije's strategische controle over de Bosporus en Turkije's aan de SU aangrenzende ligging de nadruk gelegd op goede Sovjet-Turkse betrekkingen. Op 20 juli j.l. vormden de gebeurtenissen op Cyprus onderwerp van gesprek tussen de Russische minister van Buitenlandse Zaken Gromyko en de ambassadeur van Turkije (op verzoek van laatstgenoemde). Het is niet uitgesloten, hoewel niet waarschijnlijk, dat als gevolg van de Turkse militaire operatie op Cyprus de SU in het kader van haar Turkije-politiek zich gedwongen ziet haar verzet tegen een "federaal" Cyprus te matigen. In de Sovjet-regeringsverklaring (Prawda, 29 juli 1974) blijkt daar overigens niets van. Zich verzoenen, aldus deze verklaring, met een deling van de "onafhankelijke soevereine staat, lid van de VN", met de "verscheuring van het eiland in twee delen" is verder niet mogelijk: de allereerste opdracht is een volledige uitvoering van de veiligheidsraadresolutie inzake Cyprus van 20 juli j.l. Hoewel formeel geen verdeling, zou autonomie der Griekse resp. Turkse gemeenschappen op het eiland voor de SU gelijkstaan met feitelijke deling of althans een inleiding daarop. Uit de Sovjet-verklaring spreekt vooral ongerustheid dat de Geneefse besprekingen tussen Londen, Ankara en Athene

een wijziging

een wijziging in de politieke status van Cyprus zouden brengen. Een op 29 juli bij de Veiligheidsraad ingediende ontwerp-resolutie pleit de SU ervoor dat "vertegenwoordigers van de grondwettige regering van de Republiek Cyprus aan de onderhandelingen te Genève deelnemen". Uit een brief (29 juli) van de Sovjet-vertegenwoordiger aan de voorzitter van de Veiligheidsraad blijkt, dat de SU de hoop op herstel van de "grondwettige regering van Cyprus, met aan het hoofd president Makarios" nog steeds niet heeft opgegeven. De steun voor Makarios lijkt evenwel meer en meer pro forma te gaan worden.

15. Op 22 juli j.l. sprak de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken op een persconferentie zijn vertrouwen uit in het aangekondigde staakt-het-vuren, hoewel op dat moment op Cyprus de vijandelijkheden voortduurden. Kissinger gaf tevens te kennen dat de SU zich coöperatief opstelde in het conflict en verklaarde "we believe there will be no complications from that side". Intussen had Moskou op 20 juli n.a.v. France-presse-berichten over alarmen van Sovjet-troepen ontkend dat Sovjet-troepen in staat van alarm in verhoogde staat van paraatheid waren gebracht. Daarentegen hoort de kwestie Cyprus in de SU op het politieke en vooral ideologische front de gemoederen bezig. Duidelijke scheidslijnen tussen politiek en propaganda zijn daarbij vaak niet te trekken.

=====